

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Minister

Nina Fellman

Föredragande

Rättsakkunnig

Pamela Baarman

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 165

Högsta förvaltningsdomstolens begäran om yttrande angående besvär över beslut av den 11 september 2018 gällande jordförvärv.

ÅLR 2018/3201

835 Rk1a

Överklagat beslut

Ålands landskapsregerings beslut 11.9.2018 (dnr ÅLR 2018/3201, brev 588 Rk1a) gällande ansökan om jordförvärvstillstånd för att äga och besitta fastigheten Brittebo RNr 1:14 i Föglö kommun.

Besvärsyrkande

I besvär av den 5 oktober 2018 yrkar besväranden att högsta förvaltningsdomstolen upphäver landskapsregeringens ovannämnda beslut och bifaller besvärandens ansökan om jordförvärvstillstånd.

Grunder för besvärsyrkande

Besväranden framför att det i det aktuella fallet föreligger skäl att göra avsteg från jordförvärvslagstiftningens syfte att behålla jordegendomen på Åland i den åländska befolkningens händer. Besvärande framför att besvärandens anknytning till landskapet ska beaktas, inklusive giltigheten av hembudsklausulen i det gåvobrev som ligger till grund för att fastigheten Brittebo RNr 1:14 styckades av från fastigheten Båtsmans RNr 1:15. Därtill framför besväranden att landskapsregeringen kommit till en felaktig slutsats i fråga om hur det aktuella markområdet kan styckas.

Bemötande

Landskapsregeringen anser att besvären ska förkastas som ogrundade.

Grunder för bemötande

I. Bakgrund

Besväranden ansökte om jordförvärvstillstånd för att förvärva fastigheten Brittebo RNr 1:14 i Föglö kommun av sin syster. Fastigheten om 2 050 m² är bebyggd med fritidshus, gränsar inte till vatten och inga andelar i samfälliga jord- och vattenområden ingår. Avsikten med förvärvet var fritidsbruk. Besväranden har inte varit bosatt i landskapet och har inte

innehaft hembygdsrätt. Besväranden äger redan grannfastigheten Båtsmans RNr 1:15, som består av 4,985 ha jordareal och 34,58 ha vattenareal. Landskapsregeringen avslog ansökan enligt de grunder som framgår ur beslutet av den 11 september 2018.

II. Grunderna för avslaget

Landskapsregeringen prövade ansökan mot bakgrund av 12 § landskapslagen (2003:68) om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd. Landskapsregeringen prövade ansökan mot bakgrund av bland annat sökandens anknytning till landskapet, avsikt att fast bosätta sig i landskapet, samt fastighetens användningsändamål och beskaffenhet. Landskapsregeringen bedömde att omständigheterna sammantaget inte kunde motivera ett beviljande av ansökan. Landskapsregeringens slutsats stöds av landskapsregeringens tidigare beslutspraxis (se exempelvis ÅLR 2017/3715 och ÅLR 2018/865). Då landskapsregeringen inte ansåg det vara ändamålsenligt att göra ytterligare avsteg från lagstiftningens huvudsakliga syfte, dvs att behålla jordegendomen på Åland i den åländska befolkningens händer, avslogs ansökan med hänvisning till tidigare beslutspraxis samt 12 § landskapslagen om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd. Landskapsregeringen hänvisar i övrigt till det överklagade beslutet och handlingarna i ärendet.

Vid prövningen gavs inte den hembudsklausul som ingår i gåvobrevet från 1969 någon avgörande betydelse, eftersom landskapsregeringen anser att en hembudsklausul inte kan åsidosätta jordförvärvslagstiftningens regelverk. Jordförvärvslagen är stiftad i grundlagsordningen och ska därför normhierarkiskt ha företräde framom lagar som är stiftade i vanlig lagstiftningsordning. En hembudsklausul i ett gåvobrev kan därför inte åsidosätta de fastslagna reglerna kring jordförvärv i landskapet. Landskapsregeringen anser att man kan jämföra med det resonemang som tillämpas i fråga om testamenten. Även om ett testamente är en juridiskt bindande handling innebär det inte automatiskt att en ansökan om jordförvärv beviljas om det föreligger ett testamente, utan ansökan prövas även då huvudsakligen mot de omständigheter som 12 § landskapslagen om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd föreskriver, samt mot tidigare beslutspraxis. Landskapsregeringen anser att en tolkning där hembudsklausuler eller testamenten ges företräde skulle leda till att en betydande del av jordförvärvsbestämmelserna kunde kringgå genom dessa instrument, och leda till att syftet med jordförvärvslagstiftningen urholkas.

Besväranden framför även att dennas anknytning till landskapet inte beaktats tillräckligt i landskapsregeringens beslut. Landskapsregeringen konstaterar att det ur beslutet framgår att landskapsregeringen beaktat att sökanden har en viss anknytning till landskapet, men att omständigheterna i fråga inte sammanlagt kan motivera ett beviljande av ansökan. Med hänsyn till hur en sökandes anknytning beaktats i tidigare beslutspraxis stöder även tidigare nämnda ÅLR 2017/3715 och ÅLR 2018/865 den slutsats som landskapsregeringen nått i det nu överklagade beslutet.

Med avseende på de argument besväranden framför om markområdets storlek, beskaffenhet och användningsändamål anser landskapsregeringen inte att det framkommer några sådana nya omständigheter som skulle påverka landskapsregeringens tidigare ändamålsenlighetsbedömning på denna punkt.

Landskapsregeringen bifogar handlingarna som ligger till grund för det överklagade beslutet. I syfte att illustrera tidigare beslutspraxis bifogar landskapsregeringen även två tidigare beslut där omständigheterna är snarlika det aktuella fallet och där ansökningarna inte heller beviljats (ÅLR 2017/3715 och ÅLR 2018/865).
